

# Undervisnings- miljøvurdering 2020

# Indhold

<b>Indledning .....</b>	<b>3</b>
<b>Evaluering af handlingsplan 2018-2020 .....</b>	<b>4</b>
<b>Evalueringer af studiemiljøet .....</b>	<b>8</b>
Det generelle undervisningsmiljø 8	
Det fysiske studiemiljø 10	
Det sociale undervisningsmiljø 10	
Det psykiske undervisningsmiljø 11	
<b>Temaer.....</b>	<b>12</b>
COVID-19 og betydningen for studiemiljøet 12	
Særlige udfordringer for internationale studerende 13	
Ensomhed 13	
Et bæredygtigt studiemiljø – trivsel 13	
Studenterdrevne aktiviteter 14	
<b>Anbefalinger .....</b>	<b>15</b>
<b>Videre arbejde og opfølgning .....</b>	<b>17</b>
<b>Bilag .....</b>	<b>18</b>
A. Grade-free first year at HA(psyk), CBS – first observations 18	
B. Tal og fakta om studietrivsel og mental sundhed blandt unge 19	
C. CBS Handicappolitik 20	
D. Principper for studiestart 22	

# Indledning

CBS udarbejder en undervisningsmiljøvurdering hvert tredje år.

Undervisningsmiljøvurderingen skal iflg. loven indeholde følgende elementer:

- > kortlægning af uddannelsesstedets fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø,
- > beskrivelse og vurdering af eventuelle undervisningsmiljøproblemer,
- > udarbejdelse af en handlingsplan, hvor det fremgår, i hvilken takt og rækkefølge de konstaterede problemer skal løses, og
- > forslag til retningslinjer for opfølgning på handlingsplanen.

Denne rapport er udarbejdet af en tværfaglig arbejdsgruppe og indeholder en samlet vurdering af undervisningsmiljøet i den seneste treårsperiode, en vurdering af aktuelle udfordringer, samt forslag til handlingsplan for den kommende periode. Rapporten er udarbejdet på baggrund af kvalitative og kvantitative data.

## **Arbejdsgruppe:**

Lærke Nyegaard og Thomas Gylling, Student Affairs

Sarah Diemar, CBS Students

Mette Dybkjær og Anine Høgh Hansen, Business Information & Analytics

René Steffensen og Maria Hansen Møller, Campus Services

Wilbert van der Meer og Karin Tovborg Jensen, Uddannelse og Kvalitet



# Evaluering af handlingsplan 2018-2020

## FORTSAT FORBEDRING AF UV LOKALER

CBS har altid haft fokus på æstetik, og design er et kendetegn for CBS campus. De fysiske rum er med til at præge vores adfærd og indlæring, derfor har CBS også fokus på, hvordan de fysiske rammer præger studie-, undervisnings- og læringsmiljø. Der er sket et løft flere steder på campus, vedligeholdelsen er systematiseret og der er etableret en særlig temagrube for udvikling og planlægning af studie-, undervisnings- og læringsmiljøet på CBS. Samtidig har der været rettet fokus på at skabe fornyelse og dertil eksempelvis transformation af undervisningslokaler, der kan understøtte andre pædagogiske læringsformer med mere gruppe- og dialogbaseret undervisning. Med analyse, pladsfordelingsplaner og kategorisering af tilstand er undervisningslokalerne blevet optimeret, renoveret og nyindrettet efter behov.

- > Der er foretaget stor udskiftning af gammelt inventar og optimering af alle undervisningslokalerne i både øst og vest – *Dalgas Have*
- > Tre gamle tolkelokaler er blevet nedlagt, renoveret og nyindrettet – *Dalgas Have*
- > Etablering af nyt et PC-lokale til 30 studerende, som også kan bruges til eksamener – *Dalgas Have*
- > Nye katedre og i vidt omfang nyt AV-udstyr i undervisningslokaler i både øst og vest – *Dalgas Have*
- > Gamle kridttavler i undervisningslokaler er mange steder fjernet og erstattet med white-boards – *Dalgas Have*
- > Optimering af antallet af pladser, nyt inventar og katedre i to undervisningslokaler – *Solbjerg Plads*
- > Renovering af auditorium med nyt fast inventar, som er mere driftsvenligt – *Solbjerg Plads*
- > Etablering af strøm i undervisningsbordene i størstedelen af alle undervisningslokaler – *Samlet campus*
- > Etablering af 1-2 pladser til kørestolsbrugere i alle undervisningslokaler – *Samlet campus*

## Forbedring af studierumsdesign og inventar: SP, DH, Kilen

I forbindelse med forbedring af studiemiljøet har især nye, forbedrede grupperum og eksamensfaciliteterne været i fokus. Studiemiljøerne er vigtige for fordybelse, for det sociale møde og for gruppe- og dialogbaseret samarbejde. Der er stor efterspørgsel på disse faciliteter, der derfor er under hårdt pres. Samtidig er der løbende fokus på, at indretning skal være med til at skabe en positiv adfærd; det skal være tydeligt at aflæse funktionen i rummet ift. indretning og inventar ligesom fx belysning er med til at skabe bestemte stemninger.

- > Nyt inventar og belysning til 14 grupperum - *Solbjerg Plads*
- > Etablering af 8 nye vejlederrum – *Solbjerg Plads*
- > Nyt inventar til 7 grupperum - *Dalgas Have*
- > Etablering af to nye grupperum i trappearealet samt en arbejdsniche – *Porcelænshaven 16 A+B*
- > Etablering af 4 grupperum på 3. sal ved minimering af læsesal, som ikke blev optimalt benyttet – *Porcelænshaven 16 B*
- > I alt 10 nye eksamenslokaler og ny indretning og renovering af øvrige eksamenslokaler – *Solbjergvej og Dalgas Have*

## Nytænke design i eksisterende læringsrum

Der er kommet fokus på at få skabt læringsmiljøer, der understøtter de pædagogiske visioner, og derfor er der en ambition om at få etableret et nyt pædagogisk læringsmiljø om året. Der er lagt vægt på at inddrage fagpersoner, undervisere og studerende i udviklingsprocessen heraf. Der testes nye typer af inventar og samles erfaringer, der skal tænkes ind i det fremtidige campus-koncept og -planlægning.

- > "Performance Studio" er blevet etableret, og dermed har CBS nu 3 forskellige studio undervisningsmiljøer i *Porcelænshaven 16 B*
- > Etablering af helt nyt gruppe- og dialogbaseret undervisningslokale til 48 personer – *Porcelænshaven 24*
- > To undervisningslokaler indrettet med nye gruppeborde til mere gruppe- og dialogbaseret undervisning – *Dalgas Have*

## ÆSTETISKE RAMMER - KUNST

### Kunststrategi

I 2019 blev der udarbejdet en kunststrategi, der opstiller de fremtidige principper for arbejdet i kunstudvalget, og som konkretiserer de fremtidige perspektiver for kunst på CBS fra 2019-2024. Med et større fokus på kunst i forskning, uddannelse, nye partnerskaber og det fysiske rum vil CBS bl.a.:

- > fremme kunst som en integreret del af nye bygninger
- > reservere 1,5% af byggeomkostningerne til kunst i nye bygninger og større renoveringer
- > åbne CBS Art Collection mod omverdenen
- > tilbyde guidede kunstture i samarbejde med CBS Art Club
- > invitere eksterne kunstarrangører med et eksisterende publikum til at bruge CBS-faciliteter og kunstsamling
- > udvikle nye intuitive og interaktive kunstværker i det offentlige rum
- > aktivt vedligeholde kunstsamlingen og det digitale katalog
- > fokusere på kommunikation og formidling af samlingen
- > bruge campus til eksterne kunststillinger og begivenheder

### Udstillinger

I samarbejde med DIAS var CBS, i forbindelse med Copenhagen Art Week 2018, med til at vise 5 interaktive kunstværker, som indgik i en større digitaludstilling, der også blev vist i metroen. CBS digitale kunststillinger har fortsat vist nye og relevante værker, som bidrager til en debat om aktuelle, kulturelle og politiske emner.

## SOCIALE RUM - KAN VI LÆRE AF GRADUATE HOUSE? KAN DER SKABES LOKALE MILJØER?

Kvadratmeterne på CBS er pressede, og derfor har det været svært at etablere nye sociale rum til de studerende. Men det er lykkedes at lave mindre tiltag rundt på campus. Der er blevet tænkt kreativt og udviklet nye møbler, og der har været fokus på at skabe mere komfort og bedre service i eksamen- og loungeområder og på biblioteket.

- > Etablering af nyt venteområde ved eksamenslokalerne - *Solbjergvej 3*
- > Udvikling af design og møbler til etablering af nye vente-/siddeområder i gangarealerne – *Dalgas Have og Solbjerg Plads*
- > Etablering af CBS Library Forum et fleksibelt studie- og foredragsområde i kælderen på biblioteket – *Solbjerg Plads*
- > Etablering af CBS Library Kiosk en 24/7-service ifm. døgnåbent på biblioteket – *Solbjerg Plads*
- > Hele stueetagen på biblioteket har fået nye skranke, funktionsområder, loungeområde, nye vægmøbler, ny udstilling – *Solbjerg Plads*
- > Ny indretning og renovering af Faculty lounge, hvor kunst er indtænkt – *Dalgas Have*
- > Etablering af nyt loungeområde til studerende - *Dalgas Have*

## KAN STUDENT INNOVATION HOUSE BIDRAGE TIL DET SOCIALE MILJØ?

Student Innovation House er et studenterinitiativ udsprunget af aktive studerende fra CBS students. Student Innovation House er etableret i Frederiksberg Politistation, der er erhvervet af CBS. SIH betegnes nu "Station". På grund af den omfattende ombygning har initiativet endnu ikke haft stor mulighed for at bidrage til det sociale miljø.



Vurderingen af de fremtidige muligheder er:

- > Station er etableret som et uformelt fagligt miljø og et mødested, hvor studerende fra CBS kan mødes på tværs af studieretninger. Det forventes, at Station vil bidrage til at øge antallet af studerende, som har både faglige og sociale relationer til CBS-medstuderende fra andre programmer end deres eget.
- > I Station indgår CBS-studerende i et fællesskab med studerende fra en række andre universiteter og uddannelsesinstitutioner. Det forventes, at Station vil øge antallet af faglige og sociale relationer mellem CBS-studerende og andre studerende. Et divers og tværfagligt miljø vil bidrage til et bedre socialt miljø for CBS-studerende.
- > Igennem Station får studerende mulighed for at afprøve deres akademiske kundskaber i en praksisnær kontekst sammen med studerende med andre fagligheder end deres egne. Det forventes, at CBS-studerende igennem dette arbejde får øget deres faglige selvtillid og tro på egen formåen. De faglige fællesskaber vil desuden bidrage positivt til det sociale miljø på CBS.
- > Der er på CBS tradition for, at studerende organiserer sig i studenterorganisationer. Der findes omkring 92 aktive, forskelligartede studenterorganisationer på CBS. I Station er ambitionen at skabe et kollektiv for de studenterorganisationer, der har interesse i at arbejde på tværs af universiteter. Dermed får studenterorganisationer på tværs af universiteter for første gang en mulighed for kontinuerligt at dele viden og ressourcer. Studenterorganisationer bidrager positivt til det sociale miljø på universiteterne, og Station giver disse organisationer et socialt og fysisk ankerpunkt.
- > De fysiske omgivelser i Station rummer både aktivitetsbaserede arbejdsmiljøer, co-working spaces, konferencelounges, en zen zone til fordybelse og en række tekøkkener. På den måde understøtter de fysiske omgivelser koblingen mellem det faglige og det sociale miljø. Indretning veksler mellem miljøer til fordybelse og forstyrrelse og imødekommer således forskellige studerendes behov for at opholde sig og arbejde.

Man skal være opmærksom på at Station er et supplement til det sociale miljø, og fungerer som inspiration, men ikke erstatter behovet for tiltag mhp. det sociale miljø på selve CBS.

## MINDRE PRES OG MERE LÆRING - KARAKTERFRIT MEN KARAKTERDANNENDE FØRSTE ÅR

En række initiativer blev igangsat under denne overskrift. Det første var det såkaldt **karakterfrie første år**. Betegnelsen "karakterfri" indbefatter, at de studerende ikke får karakterer efter 7-trinsskalaen, omend de stadig får bedømmelsen Bestået/Ikke bestået og løbende feedback.

CBS har to uddannelser, der forsøgsvis forløber med disse bedømmelser, fremfor 7-trinsskalaen. Det drejer sig om den nye uddannelse BSc in Business Administration and Digital Management, hvor første semester er karakterfrit, og HA(psyk.), hvor hele det første år er karakterfrit. Begge blev påbegyndt i sommeren 2018, så der er kun foreløbige indikationer af betydningen.

Indtil videre lader fraværet af karakterer til at have en positiv indvirkning på de studerendes læringstilgang i den forstand, at der er mindre fokus på overfladelæring ("hvad de skal kunne til eksamen"), og mere på

dybdelæring, hvilket var et vigtigt formål. De studerende får som erstatning for karakterer mere feedback i løbet af studiet. Ift. de studerendes stressniveau har forskellige målinger haft forskellige resultater, og der kan ikke umiddelbart drages konklusioner, men det ser ud til, at de studerende oplever mindre stress i eksamenssituationen, men muligvis oplever mere stress over en oplevet uklarhed i forhold til, hvordan de klarer sig. Det forventes, at der i løbet af foråret 2021 vil være mere gennearbejdet data tilgængeligt for de to forsøg. I bilag A er der givet en status for de første erfaringer for det mest omfattende forsøg på HA (psyk.).

Som et andet initiativ er der arbejdet med en ny model for **udvælgelse til udveksling** ved International Office og Academic Affairs. Formålet har været, dels at gøre det muligt for HA(psyk.)-studerende at søge om udveksling, idet de ikke kan søge på baggrund af første års karakterer, og dels generelt at reducere betydningen af karakterer i udvælgelsen til udveksling. Udvalgelse til udveksling på CBS var tidligere udelukkende baseret på 1. års gennemsnit. I 2019 implementerede CBS en samlet vurdering for udvælgelse til udveksling. Den samlede vurdering udgøres af student citizenship, der vægter 15% og academic assessment, der vægter 85%.

Student citizenship omhandler den studerendes engagement og aktive deltagelse i studielivet på CBS. Kriterier og gennemførelse er sket i tæt samarbejde med CBS Students for netop at sikre en relevans ift. de studerendes dagligdag. Der indgår aktiviteter, som bidrager til studiemiljøet på CBS. Studerende kan maksimalt få student citizenship for tre aktiviteter inden for de definerede kategorier. Academic assessment kan udgøres af den studerendes 1. års gennemsnit eller anden form for faglig vurdering.

Proceduren for udvælgelse til udveksling er et forsøg, og skal evalueres når der er flere erfaringer. Selvom der burde være mindre fokus på karakterer, ses der tendenser til, at de studerende gennemskuer systemet, og at konkurrencemotivationen overføres til studenterorganisationsarbejde mv. Derfor er vi stadig i en eksperimenterende fase.

Endelig har et væsentligt initiativ været **studiestart** ved Student Affairs og Academic Affairs. På trods af en række initiativer, forløb studiestarten i 2019 ikke tilfredsstillende, og der blev derfor gennemført en omfattende ændring for 2020 – herunder at intro ikke skulle indledes med en hyttetur (COVID-19 har siden gjort denne overvejelse overflødig for året).

Initiativet startede med fastlæggelse af 8 inspirationspunkter til gode introforløb (før vi ændrede terminologien), principper for formål med studiestart og analyse af studiestart 2018 og 2019

På baggrund af ovenstående nedsatte CBS en projektgruppe for studiestart i 2020 med deltagelse af administration, studieledelse og studerende. Projektgruppen gennemførte i starten af 2020 workshops med studerende, studieledere og programme managers, hvorefter der blev udarbejdet anbefalinger til en ny ramme for studiestart på CBS. Denne blev udformet på baggrund af feedback på workshops samt analysen af studiestart 2018 og 2019. Direktionen på CBS besluttede i marts 2020 at implementere en ny ramme for studiestart på CBS som anbefalet af projektgruppen og studiechefen. Den nye ramme blev efterfølgende implementeret til studiestart i 2020.

"Principper for studiestart" er vedlagt som bilag D.

## FEEDBACK, EKSAMEN MED VÆGT PÅ LÆRING

Feedbackinitiativer bliver løbende etableret på alle fag. Det forventes at nå målet om feedback på alle fag til planlagt tid.

### Continuous feedback

Siden seneste UMV har CBS haft øget fokus på feedback i kurserne for at forbedre de studerendes læring. Uddannelsesdekanen har haft løbende dialog med de studerende om spørgsmålet. CBS har defineret feedback som "løbende feedback på de studerendes aktiviteter (obligatoriske eller frivillige), der adresserer, hvordan den studerende kan forbedre sin præstation og forberede den studerende på at nå læringsmålene for kurset."

Et inspirationskatalog er udviklet til at hjælpe uddannelserne med at vælge forskellige metoder til feedback. Uddannelserne har frihed til at vælge, hvilken metode der er bedst for dem. Ambitionen er at alle kurser har mindst én formel feedbackaktivitet i løbet af semesteret inden 2021 (kravet gælder kun for dagstudier). På nuværende tidspunkt har 40% af alle kurser tilbagevendende feedback. 41% af kurserne har feedback, men aktiviteterne skal justeres lidt for at leve op til CBS overordnede kriterier. 19% af kurserne har ingen feedback.

Feedbackinitiativer er på nogle områder knyttet til initiativerne vedrørende øget anvendelse af blended learning. CBS forventer at nå målet i 2021 med tilbagevendende feedback på (næsten) alle kurser.

## STYRKET INDSATS FOR UDSATTE STUDERENDE – HERUNDER BEDRE INFORMATION

Der er fornylig udarbejdet en handicappolitik (bilag C). Der er gjort indsats ift. SPS (Specialpædagogisk støtte), og der er lavet kampagner mod bl.a. krænkelse.

### Studerende med funktionsnedsættelse

Både i foråret 2018 og i foråret 2019 blev der gennemført brugerundersøgelser med eksisterende SPS-modtagere. Følgende udfordringer blev tydelige:

- > manglende synlighed (mange studerende har ikke vidst, at SPS-vejledningen fandtes)
- > manglende opmærksomhed på målgruppen
- > mange føler sig alene og har svært ved at tale højt om deres udfordringer. Funktionsnedsættelser er ofte forbundet med tabu. Det gælder alle funktionsnedsættelser.
- > nogle funktionsnedsættelser er sværere for de studerende at tale om/søge hjælp til end andre. Det drejer sig særligt om de psykiske lidelser.

SPS-modtagere har ofte også brug for særlige vilkår til eksamen (fx forlænget tid, særskilt rum), hvilket sker via dispensation. Den proces har været svær for de studerende at forstå, og de har ofte oplevet, at der blev skabt en flaskehals, og at de blev kastet frem og tilbage mellem afdelinger.

### Indsatser for optimering på området

Øget synlighed og lettere tilgængelighed:

- > Oplysningskampagne på my.cbs.dk
- > Postkort "Har du brug for særlig støtte?"
- > SPS-walk-in i Student Hub hver mandag
- > Mulighed for at booke samtaler. Tidligere har der været åben dør på en SPS-vejleders kontor 1 time om ugen, men det blev nærmest ikke brugt. Nu booker de studerende samtaler. Det fungerer langt bedre, og vi taler med mange flere studerende end tidligere.

Nedbryde tabu:

- > Kampagne om psykiske udfordringer: "1 ud af 10 studerende kæmper med psykiske udfordringer"
- > Kursus med Psykiatrifonden om psykiske lidelser (E20)
- > Kampagne om ordblindhed: "Vidste du, at 1 ud af 14 er ordblind?"

Gøre ansøgningsprocessen nemmere for den studerende:

- > Styrket samarbejde og mere dialog mellem sagsbehandler i studienævnet og SPS-teamet. Vi har bl.a. besluttet, at studienævnet ikke selv behøver at se dokumentation for ordblindhed, men i stedet kan tage fat i SPS-teamet. Det sparer den studerende for at sende dokumentation flere steder hen.
- > Målrettet arbejde med kommunikation på området: Optimering af mails og styrket information på my.cbs.dk, så det er gennemskueligt for de studerende, hvordan det foregår.

### Tilbud til studerende, der har oplevet krænkelse og chikane

I forlængelse af #MeToo-bevægelsen i 2017 etablerede CBS i starten af 2018 et tilbud til studerende, der har oplevet krænkelse eller chikane. De studerende kan kontakte konkrete CBS-ansatte, der er klædt særligt på til opgaven og derigennem få en samtale eller et forløb med en vejleder.

Fokus for håndtering af chikane og krænkelse er:

- > Hjælp
- > Samtale
- > Dialog (evt. mellem parter)
- > Fortrolighed og anonymitet

Gennem de sidste to års praksis har vi erfaret, at modellen virker. De studerende er glade for, at de kan tale med et menneske i et fortroligt rum, hurtig hjælp (også ift. deres studie), henvisning til yderligere hjælp og ikke mindst støtte og hjælp til anmeldelse, indberetning eller klager, hvis den studerende ønsker det.

Arbejdet handler ikke kun om at tage samtaler med den enkelte, men i høj grad også om at skabe en kulturelændring og forankring af god opførsel på CBS. Det sker bl.a. gennem samarbejde på tværs af CBS, kampagnearbejde med fokus på god opførsel, indsatser i forhold til studiestartskoordinatorernes rolle osv.

Oplevelsen af grænseoverskridende adfærd indgår i målingen af studiemiljø senere i rapporten.

## FORTSÆTTE ADMINISTRATIONENS FOKUS PÅ STUDERENDE – EVALUERE OG FORBEDRE MY.CBS

Der arbejdes konstant med at udvikle my.cbs.dk ud fra de studerendes behov og løbende feedback, og der er sket meget siden 2017. Vigtigst er, at vi forventer en yderligere forbedring for studerende med lancering af en nyere og mere tidssvarende platform (Sharepoint Modern) i 2021. Med den nye platform er der fokus på hurtig responstid, nemmere navigation, mere overskuelighed og forbedret design.

# Evalueringer af studiemiljøet

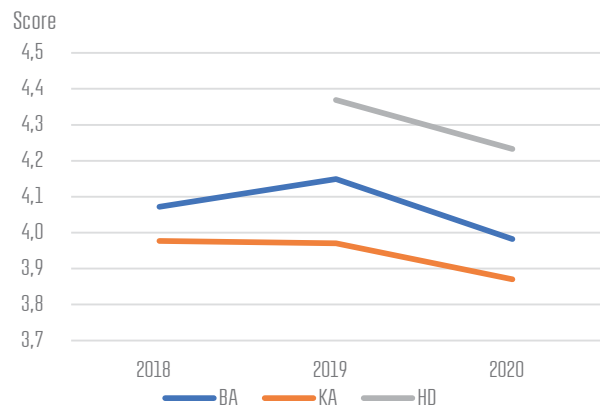
## DET GENERELLE UNDERVISNINGSMILJØ

Generelt er de studerende positive. Mellem 70-90 pct. anbefaler studiet over for andre, ca. 80 pct. har det generelt godt på studiet og endnu flere mener, der er et godt fagligt miljø. I forhold til 2018 oplever de studerende et bedre tilhørsforhold til studiet. Flere indikatorer på studiemiljøet har dog udviklet sig negativt i 2020, hvilket i en vis udstrækning formentlig kan tilskrives COVID-19-situationen. Det gælder for eksempel indikatoren for, om de studerende kan anbefale deres studie.

Endelig skal det nævnes, at der er højere tilfredshed med administrationen i forhold til 2018. Hvordan de administrative forhold opleves, har en væsentlig betydning for studieoplevelsen, og på denne parameter har der været en positiv udvikling i en årrække.

COVID-19 er en særlig udfordring, men i øvrigt er udviklingen tilfredsstillende.

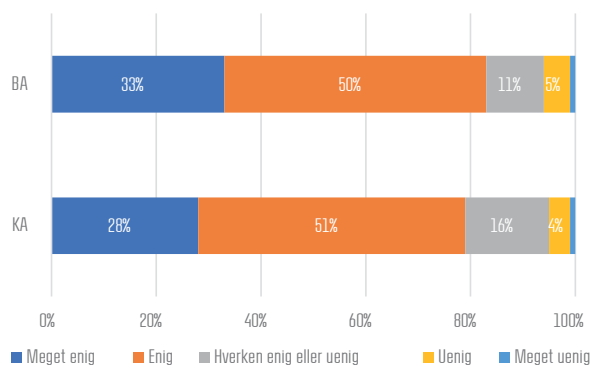
Figur 1: Jeg kan varmt anbefale mit studie til andre



Kilde: Årsevalueringer og HD slutevalueringer



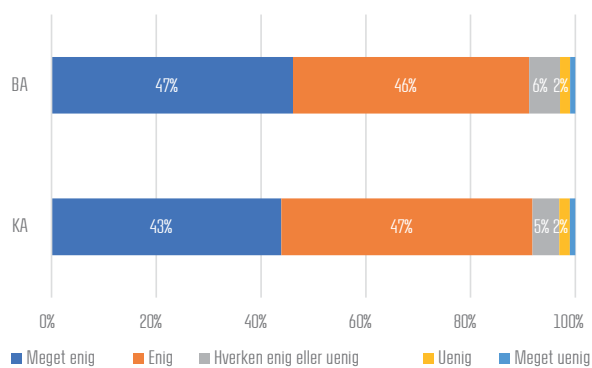
**Figur 2: Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på min uddannelse**



Kilde: Uddannelseszoom 2018

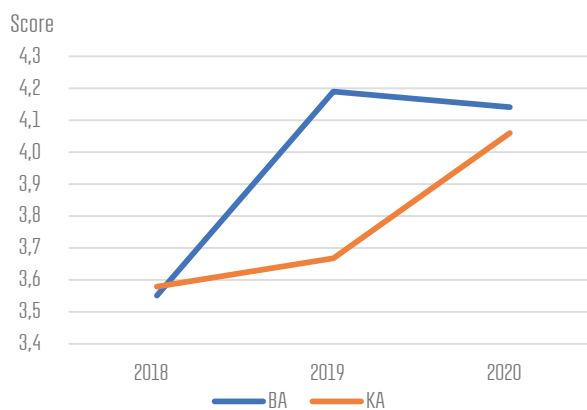
Studiemiljøet evalueres systematisk gennem CBS' årsevalueringer og slutevalueringer for HD. På visse områder hentes oplysninger fra det nationale uddannelseszoom i 2018 og studiestartsevalueringer på CBS. De besvarede spørgsmål fremgår af figurtitlerne og besvares typisk på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget uenig, mens 5 er meget enig.

**Figur 3: Der er et godt fagligt miljø**



Kilde: Uddannelseszoom 2018

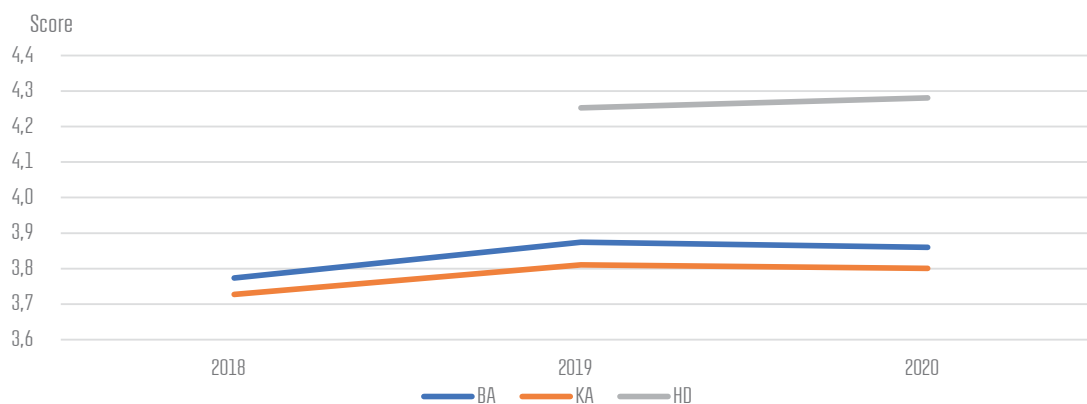
**Figur 4: Jeg føler, at jeg hører til på mit studie (blandt 1. årsstuderende)**



Kilde: Årsevalueringer 2018-19 og studiestartsevaluering 2020

Note: 2018-19: Spørgsmålet er kun stillet til 1. årsstuderende, 2020: Spørgsmålet er stillet efter introugen på studiet.

**Figur 5: Overordnet er jeg tilfreds med administrationen**



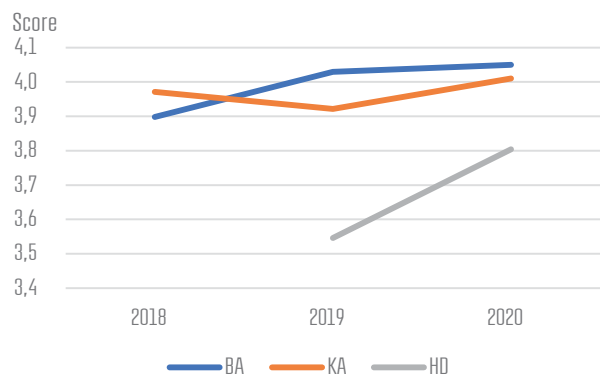
Kilde: Årsevalueringer og HD slutevalueringer

## DET FYSISKE STUDIEMILJØ

Størstedelen af de studerende er tilfredse med både undervisningslokalerne og de øvrige fysiske rammer på CBS. Der er dog en større tilfredshed på dagstudierne end på HD. I hovedtræk er lokalerne de samme, og forskellen kan derfor skyldes, at HD som betalingsuddannelse har større forventninger til, at de fysiske rammer er i top. Tilfredsheden på HD er dog steget betydeligt i 2020.

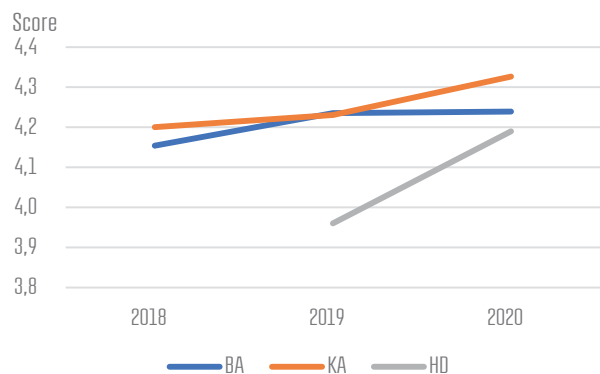
Tilfredsheden med de fysiske rammer er stigende i forhold til 2018, og generelt er niveau og udvikling tilfredsstillende.

**Figur 6: Jeg er tilfreds med undervisningslokalerne**



Kilde: Årsevalueringer og HD slutevalueringer

**Figur 7: Jeg er tilfreds med de øvrige fysiske rammer**



Kilde: Årsevalueringer og HD slutevalueringer

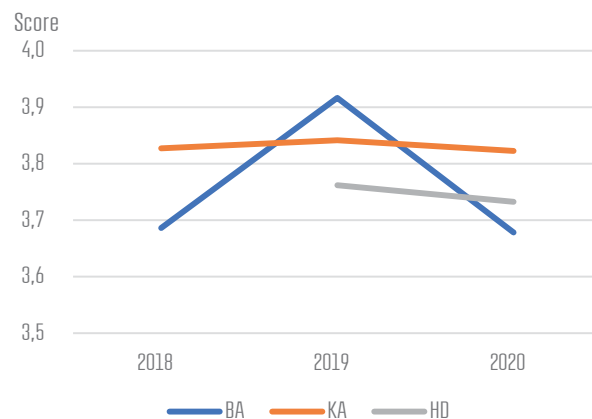
## DET SOCIALE UNDERVISNINGSMILJØ

På bacheloruddannelserne er tilfredshed med det sociale miljø faldende fra 2019 til 2020. En udvikling, der kan tilskrives COVID-19. For kandidatuddannelserne og HD er der en forholdsvis konstant tilfredshed i perioden 2018-20, hvor ca. 60-70 pct. er enige i, at der er et godt socialt miljø på studiet.

Ca. 60-70 pct. af de studerende angiver, at det sociale miljø øger motivationen for at studere, hvilket bekræfter betydningen af et godt studiemiljø og potentialet i at arbejde for et bedre studiemiljø.

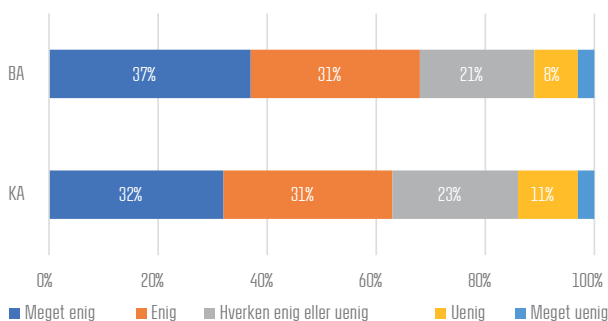
Vurderingen af det sociale undervisningsmiljø er tilfredsstillende, men med plads til forbedring. Selvom noget kan tilskrives COVID-19, er det stadig en udfordring at fastholde et godt undervisningsmiljø under disse betingelser.

**Figur 8: Der er et godt socialt miljø på studiet**



Kilde: Årsevalueringer og HD slutevalueringer

**Figur 9: Det sociale miljø øger min motivation for at studere**



Kilde: Uddannelseszoom 2018

## DET PSYKISKE UNDERVISNINGSMILJØ

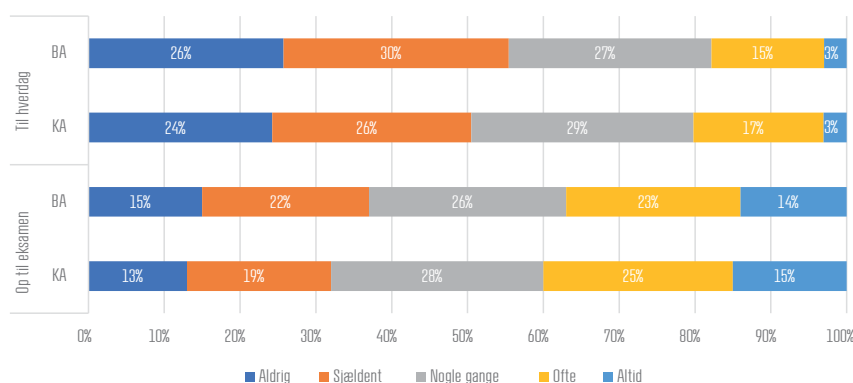
I forhold til det psykiske undervisningsmiljø findes der kun data for dagstudierne, da disse besvarelser indsamles gennem Uddannelseszoom, som ikke omfatter deltidsuddannelser.

Over halvdelen af de studerende oplever nogle gange eller oftere stress op til eksamener (60-70 pct.). Det er mere end i hverdagen, hvor det dog stadig er ca. 50 pct., der føler sig stressede. Mellem 35-45 pct. af de studerende angiver, at de har følt sig ensomme på studiet.

Det undersøges særskilt, hvorvidt de studerende oplever grænseoverskridende adfærd i starten af studiet. Ca. 10-15 pct. af de studerende angiver, at der har været sociale aktiviteter, der på den ene eller anden måde har overskredet grænser eller været upassende.

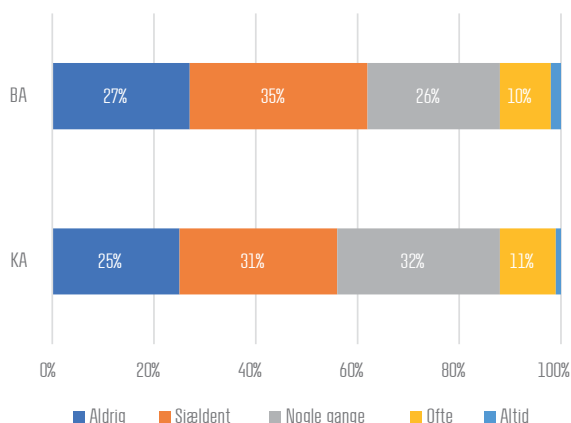
I 2019 var tallet væsentligt højere på bacheloruddannelserne. Vi mener, at dette skyldes oplevelser på introkurserne. Det blev konstateret i 2019, at intro måtte laves grundlæggende om, da flere års bestræbelser på justeringer ikke havde ændret problemet ift. ikke-inkluderende og grænseoverskridende adfærd. Derfor blev et helt nyt koncept for studiestarten gennemført i 2020, og selv om COVID-19-restriktioner lagde en dæmper på forløbet, er det glædeligt at se, at andelen af bachelorstuderende, der har oplevet grænseoverskridende adfærd er faldet væsentligt ift. 2019. Samlet set viser evalueringerne dog, at der er udfordringer med det psykiske undervisningsmiljø. Data for CBS er ikke værre end andre universiteter, men det er bekymrende, at så mange oplever stress i hverdagen, at en del føler sig ensomme, og at der stadig er studerende, der oplever upassende eller grænseoverskridende adfærd.

Figur 10: Har du oplevet stærke stress-symptomer i forbindelse med dit studie?



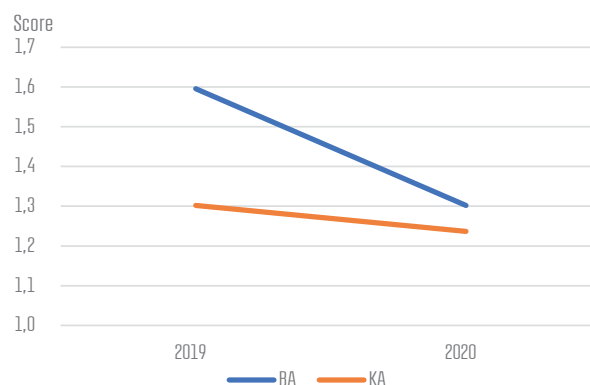
Kilde: Uddannelseszoom 2018

Figur 11: Har du oplevet at føle dig ensom på studiet?



Kilde: Uddannelseszoom 2018

Figur 12: I hvilken grad har der været sociale aktiviteter, som overskred dine grænser eller på anden måde var upassende?



Kilde: Studiestartsevalueringer

Note: Spørgsmålet er besvaret på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er slet ikke, mens 5 er i meget høj grad

# Temaer

På baggrund af evalueringen af den forgangne periode og evalueringerne af undervisningsmiljøet, er der opstillet temaer, der analyseres og diskuteres nærmere. Temaerne er primært en beskrivelse og dokumentation af et problemområde. I handlingsplanen vil der blive foreslået initiativer.

## COVID-19 OG BETYDNINGEN FOR STUDIEMILJØET

COVID-19-epidemien har haft en kompleks indvirkning på de studerendes faglige såvel som sociale miljø og trivsel, og det er væsentligt ikke at reducere epidemien til simple og generaliserende overskrifter. Snarere ses et kludetæppe af effekter, der for nogle er meget store og for andre ubetydelige – og hvor studerende bliver påvirket forskelligt afhængig af studieerfaring, baggrund, bolig- og livsvilkår, personlighed mv. Derfor er det svært at kvantificere effekten af COVID-19 på studiemiljøet.

Helt generelt kan det dog konstateres, at det har stor betydning, hvor langt henne i studiet, de studerende er:

- > For mange **nystartede** bachelorstuderende bliver overgangen til universitetet besværliggjort af den reducerede tid på campus med mindre fysisk undervisning og kontakt med medstuderende. Det er sværere at danne et netværk, og det tager længere tid at tillære sig og mestre universitetets arbejdsformer. I mindre omfang opleves de samme udfordringer for studerende på tredje semester. De store holdstørrelser kombineret med den pressede lokalesituation på CBS er en udfordring, da det lægger loft over, hvor meget tid på campus, der kan tilbydes de studerende (typisk omkring 50 %). På en enkelt uddannelse har det, af forskellige praktiske grunde, kun været muligt at tilbyde de studerende 20-25 % fysisk undervisning, hvilket har ført til væsentlig frustration og utilfredshed på både første og andet studieår.
- > Mange studerende på **tredje studieår** har oplevet, at udvekslings- eller praktikophold er blevet aflyst. For nogle har det været en stor skuffelse, der har haft indflydelse på studieglæden.
- > For **kandidatstuderende** har COVID-19 gennemgående betydet mindre for studiesituationen. Der er ligefrem en tendens til, at mange afhandlingsstuderende har skrevet speciale med mindre stress og mere fokus.

Konsekvenserne kan dog ses i det **studiesociale** miljø, hvor særligt ensomhed og social isolation fylder væsentligt mere end normalt. Det kan både gælde tilbageholdende og introverte studerende, der finder det sværere at få venner og danne netværk, og socialt aktive og ekstroverte

studerende, der bliver ramt hårdt af den uvante isolation. En del studerende oplever endvidere angst for COVID-19, og selvom flest studerende ønsker at være mere på campus, er der også studerende, der er utilfredse med, at det ikke er alt, der foregår online.

En succes på CBS i 2020 har været, at vi trods COVID-19 var i stand til at arrangere 5-dages introforløb for nye bachelorstuderende, hvor de studerende det meste af tiden kunne være sammen med medstuderende. Det er blevet fremhævet af de nye studerende, at det har haft en stor positiv betydning såvel fagligt som socialt.

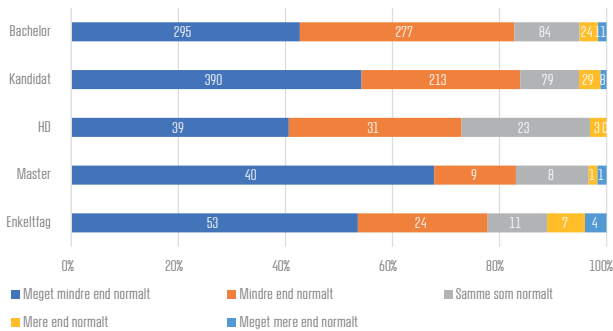
I det **studiefaglige** miljø, har der været større udfordringer end almindeligvis med gruppedannelser og faglig sparring. Endvidere bliver manglende motivation i stigende grad nævnt som en betydelig udfordring. Dette gælder såvel nystartede studerende som dem, der føler sig "slidt" efter to semestre med restriktioner.

På tværs af alle grupper af studerende tegner der sig et billede af, at når studerende henvender sig til CBS med problemer, der handler om stress, angst, motivation, perfektionisme, ensomhed, depression eller andet, der også forekommer under normale omstændigheder, så er COVID-19 ofte en forstærkende faktor, der gør situationen ekstra udfordrende. Det samme opleves af Studenterrådgivningen: COVID-19 er sjældent den primære årsag til henvendelser, men det spiller for mange en forstærkende rolle.

En anden tendens er, at de studerendes forståelse og velvilje blev væsentligt reduceret fra foråret til efteråret 2020. I foråret var de fleste meget forstående eller ligefrem taknemlige for, at undervisning og eksamener overhovedet kunne afvikles. I efteråret var der større modstand, og de løbende, nødvendige justeringer (fx på baggrund af ændrede myndighedskrav) mødtes derfor ofte med begrænset forståelse. Der var flere studerende, der giver udtryk for vrede og frustration. Det gjaldt både i forbindelse med eksempelvis at skulle til eksamen i eksamenshallen, eller at CBS "blot" følger sundhedsmyndighedernes anbefalinger - men også vrede eller frustration over, at der er for lidt fysisk undervisning.

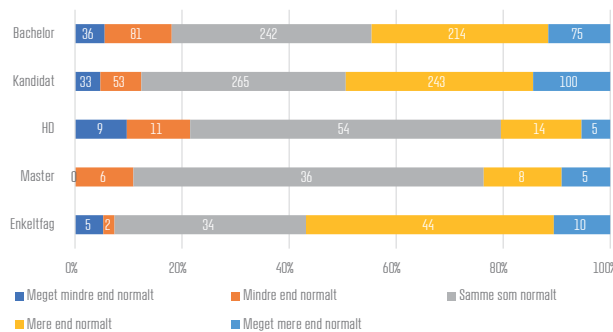
Et forskningsprojekt på CBS har spurgt alle studerende om deres oplevelse af COVID-19-nedlukningen i foråret 2020. Spørgeskemaundersøgelsen viste, at mange studerende havde været ekstra udfordret socialt og psykisk under nedlukningen. Der er i undersøgelsen ikke taget højde for, om de studerende på fx HD i forvejen var indskrevet på en online uddannelse.

**Figur 13: Hvor meget har du haft kontakt til dine medstuderende under COVID-19-nedlukningen?**



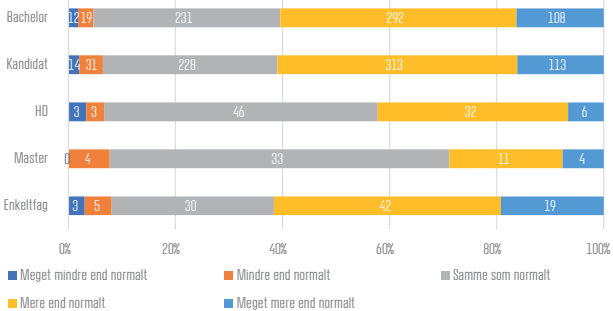
Kilde: COVID-19 teaching experience task force at CBS

**Figur 14: Oplevede du alvorlige stress-symptomer i forhold til dine studier i COVID-19?**



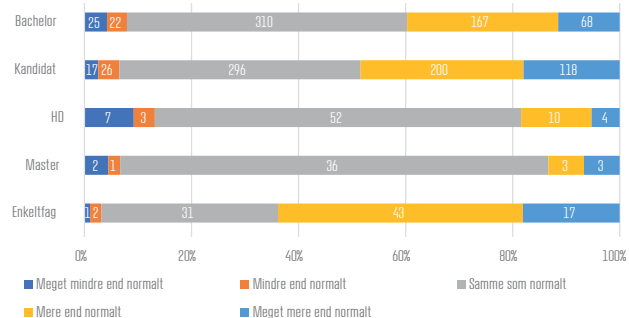
Kilde: COVID-19 teaching experience task force at CBS

**Figur 15: Har du følt dig ensom under COVID-19?**



Kilde: COVID-19 teaching experience task force at CBS

**Figur 16: Har du oplevet angst under COVID-19?**



Kilde: COVID-19 teaching experience task force at CBS

## SÆRLIGE UDFORDRINGER FOR INTERNATIONALE STUDERENDE

De internationale studerende oplever ofte større udfordringer i studielivet. Udfordringerne ligger i såvel **det konkrete** (fx at skulle vænne sig til de danske eksamensformer) som **i den samlede kompleksitet**, der ligger i summen af de mange konkrete udfordringer. De skal vænne sig til et nyt land, en ny by, et nyt universitet og nye studiemåder og samtidig opbygge nye sociale relationer og have det praktiske i hverdagen til at fungere. Gruppen af internationale studerende omfatter nogle af dem, der klarer sig bedst fagligt, men gruppen er samtidig overrepræsenteret blandt dem, der kæmper mest med studielivet.

Blandt de udfordringer, der fylder hos de internationale studerende, kan særligt nævnes:

- At tilvænne sig den høje grad af selvstændighed, som den danske akademiske tradition fordrer
- At få fodfæste på det danske arbejdsmarked ift. såvel studiejob som senere beskæftigelse
- At skabe sociale og faglige netværk og tilvænne sig den danske ungdomskultur med meget fokus på alkohol – de internationale studerende er oftere ensomme og føler sig oftere usikre på de sociale spilleregler og muligheder
- At familiekriser og andet i hjemlandet kan fylde meget, når man er væk derfra og har begrænsede handlemuligheder
- At faglige kriser hurtigt kan udvikle sig til en grundlæggende tvivl om, hvorvidt det var en god idé at tage til Danmark og CBS for at læse
- At summen af praktiske udfordringer kan fylde meget: finde vej til varer i supermarkedet, finde rundt i København, få styr på tandlægeaftale, bank, SU og skat mv.

I 2020 har CBS sat ekstra fokus på at gøre studiestarten inkluderende for de internationale studerende – bl.a. når det gælder alkohol og netværksdannelse. Den foreløbige evaluering af studiestarten indikerer, at det har været en succes.

## COVID-19

Det er tydeligt ud fra de studerendes henvendelser, at de udfordringer, der knytter sig til COVID-19 fylder særligt blandt de internationale studerende. Det gælder problemer med ensomhed og tilvænningen til den danske kultur og måde at studere på. Endvidere gælder det angst og usikkerhed – både ift. at skulle navigere i COVID-19-virkeligheden i et fremmed land og ift. at håndtere bekymring om familie og venner i hjemlandet. Hertil kommer, at karantæner regler kombineret med begrænsede muligheder for at ændre on-campus eksamener til digitalt format kan gøre det meget svært at besøge familien. Dette er særligt en udfordring i forbindelse med juleferien.

## ENSOMHED

Ensomhed blandt de studerende er ikke noget nyt. Ensomhed er dog et stigende problem og er blevet mere kompleks de seneste år. Tidligere har det været en udbredt opfattelse, at hvis studerende var med i det sociale fællesskab, havde de det nødvendige faglige netværk blandt deres medstuderende. I dag ser vi oftere og oftere, at studerende kan have et velfungerende socialt studieliv men samtidig opleve, at de mangler et fagligt fællesskab. Samtidig er der flere, der er fagligt velintegrerede uden at have stærke sociale relationer.

Vi må således skelne mellem faglig og social ensomhed – omend der ofte kan være en sammenhæng. På den baggrund har både det faglige og det sociale haft øget betoning i CBS' studiestartaktiviteter under såvel introduktionerne som i studiestartkampagner og andre aktiviteter i løbet af det første studieår.

Ensomhed og sammenhængene mellem det faglige og sociale må forventes at blive et tema, der vil fylde mere på CBS i de kommende år - også ud over det, der handler om studiestarten og den aktuelle COVID-19-situation. CBS ønsker at nedbryde tabuer om ensomhed og give de studerende mod og redskaber til at danne stærkere relationer. Ensomhed er et nyt fokusområde, hvor der er lang vej endnu.

## ET BÆREDYGTIGT STUDIEMILJØ - TRIVSEL

"Student well being" er tiltænkt som et vigtigt element i CBS' samlede strategi, der er på vej til at blive igangsat. Det er ikke nyt, at CBS sætter fokus på de studerendes trivsel; det nye handler om at udvikle et samlet strategisk perspektiv for arbejdet. Baggrunden er dels det aktuelle pres pga. COVID-19, de generelle samfundsmæssige pres på de unge og endelig at CBS som universitet har særlige udfordringer med store hold og lille kontakt mellem undervisere og studerende.

Allerede inden for de seneste år er der på udvalgte områder blevet arbejdet mere langsigtet med studentertrivsel. Særligt tre områder kan nævnes som eksempler: **Studiestarten**, arbejdet med **chikane og krænkelser** og det nye projekt, der handler om at kontakte **frafalds- og forsinkelsestruede** studerende.

Gennem de seneste 3-4 år har CBS givet studiestarten for de nye bachelorstuderende et stort løft. Det har taget tid at ændre det traditionsbetonede område, men i 2020 er der sket store forandringer. **Studiestarten** er blevet mere inkluderende for fx internationale studerende, introverte studerende samt studerende, der er mere fagligt end socialt motiverede. Introduktionerne har fået øget deres faglige tyngde, og sammenhængene mellem det faglige og det sociale, samt betydningen af det gode samarbejde, bliver mere betonet. Alkohol spiller nu en væsentligt mindre rolle, og mere grundlæggende er kulturen, blandt dem, der byder de nye studerende velkommen, blevet justeret i retning af mere fokus på de mindre stærke og selv sikre.

Den traditionelle rustur er blevet ændret til faglige seminar dage, der først placeres ved starten af andet semester, og der er flere aktiviteter for de nye studerende gennem hele det første år. Samtidig bruger CBS studiestartkampagner til at sætte fokus på temaer som fællesskab, samarbejde, respekt for mennesker og grænser samt en sund alkoholkultur. Evalueringerne af studiestarten 2020 har været positive og bekræfter, at CBS har foretaget de rigtige ændringer i retning af en studiestart, der er nænsommere og mere inkluderende, men stadig sjov og engagerende. Fra 2021 er der også sat fokus på studiestarten for de kandidatstuderende, så der kan ske et kvalitetsløft tilsvarende det, der er sket på bachelorumrådet.

Siden foråret 2018 har en gruppe på tre studievejledere fungeret som støtte- og rådgivningspersoner for studerende, der oplever alle former for **chikane og krænkelser** (herunder også racisme og mobning). De er blevet klædt særligt på til opgaven, og de tilbyder bl.a. længere støtteforløb, når der er behov for det. Erfaringerne har været positive, og tilbagemeldingen fra de berørte studerende har gennemgående været, at CBS har skabt et trygt og fortroligt rum, hvor man kan få god hjælp til at komme videre såvel som støtte i situationer, hvor der eksempelvis skal foretages anmeldelser. Ud over den personlige rådgivning medvirker

krænkelsermedarbejderne også ved fx udarbejdelsen af kampagner eller indholdet i studiestarten. Det er således en pointe i arbejdet, at den viden, der opstår i den individuelle rådgivning, bliver brugt proaktivt til at skabe et sundere og mere inkluderende studiemiljø.

Den særlige indsats for at række ud til **frafalds- og forsinkelsestruede** studerende er påbegyndt i efteråret 2020. Studerende, der er forsinkede eller på anden vis kan identificeres som truede ud fra studiedata, bliver kontaktet direkte af en særlig gruppe medarbejdere. De tilbyder individuel rådgivning, der ofte fører til, at de studerende videregives til fx studievejledningen. Samtidig forventes projektet at genere viden om faktorer, der kan føre til fx forsinkelser, der kan bruges som forebyggende indsats for at skabe et sundere studiemiljø. Selvom indsatsen er ny, kan det allerede konstateres, at de studerende har taget særdeles godt imod det. Det opleves som rart og omsorgsfuldt, at CBS rækker hånden ud til de studerende – og for en del betyder det konkret, at de får taget hånd om studieproblemer, som de ellers ikke ville have gjort noget ved.

## STUDENTERDREVNE AKTIVITETER

Studenterdrevne aktiviteter og foreninger har en stor betydning på CBS. Det er fra CBS side prioriteret at understøtte de studenterdrevne aktiviteter frem for at tilbyde en bred vifte af arrangementer afholdt af CBS selv. Det er derfor vigtigt, at de studenterdrevne aktiviteter har gode forhold, hvilket forsøges understøttet på forskellig vis.

En studerende oplever, at de studenterdrevne foreninger er den drivende kraft for at føle tilhørsforhold til CBS:

*"Nothing organised by 'the official CBS' has given me a sense of belonging to a specific student environment. Students and the student organisations (incl. unions) however, do all that."*

Disse aktiviteter er imidlertid særligt hårdt ramt af COVID-19. De fleste aktiviteter er aflyst eller begrænset, og også rekrutteringen af studerende til at deltage i aktiviteterne påvirkes af, at de studerende har været meget mindre på Campus, end de plejer.

Hvis reglerne tillader det, kunne de studentsociale aktiviteter være et element i at (gen)skabe et godt socialt miljø, og der ligger en stor opgave i at tænke i aktiviteter der kan gennemføres med overholdelse af COVID-19-restriktioner. Som svar til spørgsmålet om hvorvidt de studerende har savnet noget, under nedlukning af campus i foråret 2020, skriver en studerende:

*"Social life, student organizations with various events from week to week, like talks, competitions, promotions - everything that makes studying and working at CBS more than reading and going to exams."*

Citatet bekræfter vigtigheden af de studenterdrevne aktiviteter for undervisningsmiljøet på CBS.

# Anbefalinger

## **CBS EFTER COVID-19**

Det fremgår at pandemien har haft alvorlige konsekvenser for undervisningsmiljøet, og at CBS har været hårdt ramt. Både fordi den sociale kontakt i høj grad foregår uden for undervisningen, og fordi de fysiske rammer har betydet, at der ikke har været optimal plads til undervisning. Der forestår en stor opgave i overgangsfasen, hvor CBS både skal være bedre til at skabe et godt undervisningsmiljø under fortsatte restriktioner og samtidig genoprette noget af det, de studerende, der har haft et "online-år", har mistet. Det gælder selvfølgelig især de, der kun har studeret på CBS under COVID-19 restriktioner.

## **ON CAMPUS, ONLINE OG HYBRID.**

COVID-19 har sat yderligere skub i den digitale omstilling af undervisningen. Derfor vil CBS undersøge og arbejde med implementering af nye digitale løsninger i undervisningsrummene, der skal gøre det muligt at sikre flere og bedre muligheder for digital undervisning on campus, online eller hybridt. Det kan fx ske ved at skabe flere undervisningsrum med streaming-muligheder, "broadcast rum" hvor underviseren kan se alle de studerende på individuelle skærme, digitale spejlsrum som giver mulighed for undervisning på tværs af universiteter og andre løsninger, der kan understøtte både det fysiske og online læringsrum.



## TRANSFORMATION AF TRADITIONELLE UV-LOKALER/ AUDITORIER TIL NYE PÆDAGOGISKE LÆRINGSRUM

Der er fokus på mindre undervisningshold i fremtiden, flere kontakttimer, en større vekslen mellem on campus, online og hybrid undervisning samt flere læringsrum til gruppe- og dialogbaseret undervisning. Derfor skal CBS undersøge og arbejde med, hvordan vi kan omdanne og modernisere de traditionelle undervisningslokaler og auditorier til nye pædagogiske læringsrum. Fx vil nogle af auditorierne på Solbjerg Plads være i fokus for en pædagogisk transformation. En større variation i undervisningslokalerne vil stille nye krav til, hvordan der reserveres undervisningslokaler, således at vi ikke får (yderligere) problemer med kapaciteten.

### FYSISKE LÆRINGSRAMMER

Der er mange faktorer, der er vigtige for at sikre et godt og sundt studie-, undervisnings- og læringsmiljø - fysisk og psykisk. De fysiske rammer bidrager blandt andet til et godt læringsmiljø gennem god arkitektur og indeklima. CBS har smukke og æstetiske rammer for udfoldelse af studielivet, men CBS skal fortsat være i udvikling og arbejde for at sikre de bedste studieforhold. Der skal fortsat arbejdes med forbedringer af lyd, lys, luft, adfærd og det grønne på campus, som indirekte er med til at understøtte en bedre indlæring, sundhed og trivsel for de studerende. Det kan fx ske ved at arbejde med dagslysstyring i auditorier uden dagslys, forbedre akustik og lyd (AV), således at dialog og gruppebaseret undervisning fungerer bedre, et grønnere campus inde som ude og desuden at tænke bæredygtighed ind i den daglige adfærd.

### STUDIEZONER, UFORMELLE MØDESTEDER OG DIVERSITET

Arbejdet med at forbedre de "sociale rum" og sikre en større diversitet i udbuddet af fysiske møde- og studiesteder, som de studerende kan benytte sig af mellem undervisningen, fastholdes i den kommende periode. Der skal arbejdes videre med kategorisering og identificering af studiezone og undersøges hvilke typer af rum, der enten mangler, eller er for mange af, udnyttelsesgrad mm. Derudover skal der skabes flere uformelle møde- og studiesteder inde som ude, herunder muligheden for flere grupperum, workshopområder, værksteder med diverse IT/AV udstyr, studentercafeer mv., og man kan undersøge muligheden for i højere grad at tage pædagogiske og sociale hensyn i lokaleallokeringen. En effektiv lokaleudnyttelse sætter begrænsninger, og arbejdet med at forbedre de "sociale rum" er derfor et ambitiøst og langsigtet ønske, om end noget, CBS vil forsøge at medtage i campusudviklingen.

### INDDRAGELSE AF KUNST I STUDIE-, UNDERVISNING- OG LÆRINGSRUM

Der er et stort ønske om at fastholde et højt ambitionsniveau og sørge for at kunst og udsmykning spiller en rolle på campus. Med udgangspunkt i den nye kunststrategi er der blandt andet fokus på kunst i uddannelsesprogrammer og forskning, nye samarbejdspartnere og konkrete kunstprojekter på campus. Der skal arbejdes med bygningsintegreret kunst og kunstens betydning for de fysiske læringsrum: det kan fx være lyskunstinstitutioner eller udsmykninger med akustisk effekt. Kunstneriske værker på campus kan være permanente eller midlertidige, og bør være inddragende og inspirere de studerende og deres studieliv.

### ENSOMHED OG TRIVSEL

Det er en del af CBS' nye strategi at gøre en aktiv indsats for de studerendes trivsel. Den strategiske indsats vil have to perspektiver; dels bedre

støtte og opsøgende aktiviteter for udsatte studerende, dels en indsats for generelt at forbedre det sociale miljø på uddannelserne. Arbejdet vil blive organiseret med fokus på de transitioner, de studerende gennemgår i deres rejse på CBS. Fra overvejelser om, hvorvidt CBS er noget for dem, starten som studerende, overgangen fra bachelor til kandidat og som dimitteret og ud på arbejdsmarkedet.

### INTERNATIONALE STUDERENDE

De internationale studerende står i en særlig situation, og den generelle hjælp til studerende, dækker ikke altid deres behov. Med udgangspunkt i bl.a. erfaringerne fra Exchange Students, anbefales det, at der ses nærmere på hvordan særligt den første tid på CBS kan forbedres for de internationale studerende. Man kan i øvrigt forestille sig, at en god studietid og integration også vil øge sandsynligheden for, at de studerende vil blive i DK efter deres uddannelse.

### STUDENTERDREVNE AKTIVITETER

Erfaringen viser, at studenterdrevne aktiviteter er afgørende for det studentersociale miljø, ikke mindst på CBS hvor der er relativt lidt "underviserkontakt". De studenterdrevne aktiviteter gør allerede et stort arbejde, men har bl.a. lidt under COVID-19-epidemien. Det anbefales, at CBS søger at støtte at genoptage arbejdet og i det hele taget prøver at skabe rammer, der kan fremme de studenterdrevne aktiviteter yderligere.



# Videre arbejde og opfølgning

Handlingsplanen er forelagt og tiltrådt Direktionen i februar 2021.

Arbejdsgruppen, der har udarbejdet rapporten, fungerer fremover som følgegruppe for implementering af handlingsplanen. Gruppen mødes 1-2 gange årligt for at gøre status for fremskridtene og rapporterer årligt herom til Direktionen.

Hvis medlemmer af gruppen får forfald erstattes disse af den respektive afdeling/organisation.



# Bilag

## A. GRADE-FREE FIRST YEAR AT HA(PSYK), CBS – FIRST OBSERVATIONS

We have now completed the first semester of our grade-free first year experiment, which will run for three years. Hereby a report on the project, with less attention given to the background of the experiment, and more to our first observations on how it works in practice.

### Rationale:

We have had an (for CBS) exceptional study culture at HA/CM(psyk), where our students are known for supporting one another. They pride themselves on being psyk students and on contributing to the 'psyk spirit'. The past years, though, students have voiced a worry about the 'psyk spirit', noting that a counterproductive performance mentality is sneaking in, challenging curiosity, willingness to speculate and experiment, and so on. Students have expressed regret that they are becoming extremely exam-focused and less interested in learning. Similarly, teachers have been frustrated that so much energy is devoted to questions like 'is this relevant for the exam', 'how are we being tested', etc.

### Initiatives:

The grade-free first year is meant to be a strong signal of the value we have articulated (in the study board with participation of additional student groups): 'engagement in learning'. Our hope was that students would be able to transfer the energy normally spent on 'performing' to energy spent on 'learning'.

We did not want to leave our students in a vacuum without any assessment of their activities and their level, so along with replacing grades with pass/failed, we introduced a range of new assessment activities. For instance:

- > Replacing a 4 hour sit in exam with 2 x 5 pages written product with feedback by teachers + group project with oral exam
- > Replacing a 4 hour sit in exam with an individual 5 page-essay with rubrics-based written feedback
- > Replacing a group synopsis (with individual oral defence) with an individual 10-page written product with individual feedback (and two elements of the assignment handed in and commented on during the semester)
- > Replacing a 4 hour sit in exam with 12 sets of homework (calculation problems) throughout the semester, where 10 need to be passed (plus 5 tests where 3 need to be passed)
- > Introducing 5 statistics tests where 3 need to be passed (as preparation for the 4 hour sit in exam). Part of the learning is through peer grading the tests.

Besides these examples, we are making a lot more use of peer grading and teacher-guided peer feedback in groups, and we continue with the various kinds of feedback we had already integrated in our teaching.

### First observations:

We are aiming to measure the effect of our experiment in various ways (what will the GPA of students be when they begin to get grades on the 3<sup>rd</sup> semester (compared with previous years' 3<sup>rd</sup> semester students); what happens to drop out rates; what happens to student satisfaction, etc. But until now, we only have qualitative data and anecdotal evidence, which I will share here:

The experiment was very well received by the new students. At the introduction to the experiment they were asked to raise their hands to indicate whether they were happy with the increased focus on feedback and decreased focus on end-performance, or if they would prefer grades as the feedback form. More than 100 students indicated that they were happy with the feedback focus and less than a handful indicated they would have preferred grades. This is also what we hear from our intro-people and 'psyk guides' (mentors) – the new students are immensely relieved that they do not have to worry about grades; they worry enough about adjusting to university life, academic thinking, and a number of other dimensions of student life.

Teachers report back that they see a marked difference in both the level and the type of engagement in the classroom. Students are much more active, and they seem to attend practically all classes. They are less concerned with the outcome/exam part of the courses and more engaged in what is brought to the table. This goes for cognitive psychology and microeconomics alike. No teachers have seen a decline in engagement and they generally report that the ambience in the classroom has changed for the better. Additionally, for instance in cognitive psychology, the academic level of students' work has increased this year, according to the teacher. She believes this has to do with the new feedback form (written feedback on products).

Besides my interaction with the new students and the reports I am getting from mentors and teachers, we have received feedback from the dean's office (Annemette Kjærgaard and colleagues, who have carried out focus group interviews with the new students). These are their main points (as reported on a study board meeting):

### Positive elements mentioned by students

- > Their program takes seriously the issues that students are voicing and act upon them
- > Less competition and fewer 'sharp elbows'
- > Time and energy for finding one's own method of studying

- > No longer worried about the grades that will show up on 3<sup>rd</sup> semester
- > More daring, not that scared of appearing unknowledgeable
- > Few thoughts about their position in a hierarchy of good and bad students, no stress about singling out 'the best' students for group work
- > More time to just be alive and have a social life within the program

Room for improvement mentioned by students

- > Although peer feedback is valued, some prefer teacher feedback.
- > Not all teachers are equally good at giving feedback – students suggest that we learn from the best
- > It is unclear what the purpose of their 'feedback journal' is. (The journal is another grade-free first year initiative, not described here).
- > Some might work less hard than they would have done if they were to be given grades, but most prioritize their work and dive deeply into particular texts and themes
- > Even without grades, it is still hard to work in groups and still frightening to have to take exams (even if they are pass/fail)
- > It is unclear what the grade-free first year means for their chances of going abroad on exchange.

In my view, the most problematic aspect of the grade-free first year is exactly the lack of clarity regarding the exchange application process and how we will succeed in sending our students out on their fifth semester.

The second issue that students might complain about in the end is about being Guinea pigs. A project of this scale cannot be perfect – too many changes are being made at the same time and too many people are involved. Just one small example: teacher team kept saying different things about the requirement to pass the exam (students' work had to be above 02, above 07, or meet the course objectives). Such things happen, even if it has been said again and again that the pass/fail level has to be set in relation to the learning goals, not the conventional grading scale.

Ursula Plesner

Programme Director, Associate Professor, PhD

February 2019

## B. TAL OG FAKTA OM STUDIETRIVSEL OG MENTAL SUNDHED BLANDT UNGE

### Studenterrådgivningen:

At mange studerende ved videregående uddannelser i Danmark mistrives og er stressede, er et efterhånden veletableret faktum. Tal fra den Nationale Sundhedsprofil viser, at der i perioden fra 2013 til 2017 er sket en procentmæssig stigning fra 29,3 til 41,3 i andelen af 25 til 34-årige under uddannelse, som oplever et højt stressniveau. Blandt de 16 til 24-årige under uddannelse er der i samme periode sket en stigning fra 23,2 til 30,5 procent<sup>8</sup>. Nye tal fra Uddannelses- og Forskningsministeriet med besvarelser fra over 100.000 studerende viser lignende tendenser, hvor næsten hver femte angiver, at de altid eller ofte har stærke stresssymptomer i forbindelse med deres dagligdag på studiet<sup>9</sup>.

Samtidig har en undersøgelse fra Psykiatrifonden med deltagelse af 1.500 unge mellem 16 og 24 år vist, at 41 procent af de unge under uddannelse kun er tilfredse med deres præstation, hvis de har fået karakteren 10 eller 12, ligesom 42 procent er enige eller meget enige i, at topkarakterer på uddannelsen er nødvendigt for at få et godt liv<sup>10</sup>. Også ensomhed fylder blandt mange studerende. Ifølge en undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) kan 58 procent af de studerende således karakteriseres som enten periodisk ensomme eller ensomme. Ensomme studerende overvejer i højere grad at stoppe på deres uddannelse, ligesom de i lavere grad diskuterer undervisningsmateriale og oplever at kunne få hjælp fra deres medstuderende<sup>11</sup>.

Internationalt har der gennem en årrække været stigende fokus på mentale sundhedsproblemer blandt studerende ved videregående uddannelser og på de udfordringer, det kan medføre. Internationale undersøgelser viser, at studerende er i højrisiko for psykisk mistrivsel og mentale sundhedsproblemer, og at disse udfordringer er stigende<sup>12 13</sup>. Selvom det er vanskeligt at påvise simple kausalsammenhænge, peger en række undersøgelser på negative sammenhænge mellem mentale sundhedsproblemer samt faglige resultater og frafald<sup>14 15 16</sup>. Endvidere oplever studerende med mentale sundhedsproblemer i mindre grad at høre til på uddannelsen og overvejer i højere grad at droppe ud<sup>17</sup>. Øget international opmærksomhed herpå har skabt et stort fokus på trivselsfremmende interventioner ved videregående uddannelser i lande som England og Australien. Erkendelsen er også modnet i Danmark, hvor eksempelvis Professionshøjskolen Absalon har adresseret studietrivsel, -engagement og fastholdelse til en strategisk satsning for at indfri deres faglige ambitioner for og med deres studerende.

<https://docplayer.dk/157076791-Naar-det-perfekte-tynger-studenterradgivningens-aarsskrift-om-studietrivsel-2019.html>

## Handicappolitik for studerende på CBS

CBS ønsker at tage medansvar og stadfæste sig som en inkluderende uddannelsesorganisation ved at sikre lige muligheder for alle studerende.

En handicappolitik er med til at understøtte skabelsen af lige muligheder, og har til formål at bidrage til et inkluderende og tilgængeligt studiemiljø for alle. Dette gælder både fysisk, fagligt/pædagogisk og socialt.

CBS' handicappolitik tager udgangspunkt i FN's Handicapkonvention<sup>1</sup>, der sigter mod et inkluderende uddannelsessystem. CBS følger herved gældende dansk lovgivning, der læner sig op ad konventionen.

Politikken gælder alle studerende med fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, der kan hindre i ligeværdig deltagelse i uddannelsen.

### Vision

CBS skal være en uddannelsesinstitution, hvor inklusion af studerende med funktionsnedsættelse sikrer forskellighed samt at fællesskabet styrkes, så alle får lige mulighed for at udfolde deres ressourcer og potentialer.

### Værdier

- Inklusion: der skal være plads til alle på CBS - både fysisk, fagligt og socialt.
- Forskellighed: alle mennesker er unikke, og bidrager positivt til fællesskabet med forskellige styrker, ressourcer og kompetencer.
- Fællesskab: Der skal skabes de bedste rammer for, at alle kan udfolde deres potentiale og oplever trivsel.

Med afsæt i vision og værdier<sup>ii</sup> er følgende tre overordnede målsætninger fastlagt:

#### 1. Fysisk tilgængelighed med et universelt design

De fysiske forhold på CBS skal muliggøre fysisk tilgængelighed for alle studerende og på lige vilkår. Den fysiske indretning skal sikre, at den studerende med handicap er reel deltager, og har mulighed for at indgå i de faglige og sociale relationer, denne selv ønsker, frem for at være afhængig af, hvad de fysiske rammer giver mulighed for.

#### 2. Faglig/pædagogisk tilgængelighed og mulighed for kompensation

De faglige og pædagogiske tilbud skal være tilrettelagt således, at der så vidt muligt tages højde for eventuelle behov, der er hos den studerende med handicap. Hvis der er behov for

kompensation og hjælpemidler, tilvejebringes dette, således at den studerende får det fulde udbytte af undervisningen og indgår i undervisning på lige fod med andre. Der skal være en opmærksomhed blandt undervisere og medarbejdere i servicefunktioner på det at have et handicap og særlige behov, samt en opmærksomhed på, at strukturelle forhold understøtter et inkluderende studiemiljø og -kultur.

### 3. Social tilgængelighed og reel deltagelse

De sociale tilbud og aktiviteter skal være tilrettelagt således, at alle, uanset handicap og særlige behov, kan indgå som reelle deltagere og få det fulde udbytte af og bidrage til fællesskabet. Der skal være en synliggørelse af at have et handicap og særlige behov, samt en synliggørelse af, at der skal skabes et inkluderende fælleskab, hvor forskellighed findes og anses for værdifuldt.

Målsætningerne konkretiseres yderligere i en selvstændig handlingsplan, der desuden indeholder et idékatalog med forslag til indsatser, der kan sikre at handicappolitikken bliver manifesteret på CBS.

---

i

FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap (<https://menneskeret.dk/monitorering/internationale-rapporter/menneskerettighedskonventioner/handicapkonventionen> og <https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>)

ii

Vision og værdier er et resultat af en tværgående CBS-udredning med interne og eksterne interessenter samt Sæmmenslutningen af Unge med Handicap ([www.sumh.dk](http://www.sumh.dk))



## Principper for Studiestart

### Studiestartsforløb

Formålet med studiestart er akademisk socialisering på første år af bachelorstudiet. En proces, der skal sætte de nye studerende i stand til at mestre det at studere og give dem et aktivt medansvar for deres studieforløb for at fastholde deres engagement på studiet og dets læringsmål.

Studiestartsforløbet skal forholde sig til hele den studerendes liv. Processen skal støtte de studerende i at finde en realistisk og sund balance mellem på den ene side studiet og dets faglige krav og muligheder og på den anden side det sociale liv på og uden for studiet og CBS.

Studiestart for nye studerende skal udgøre ét sammenhængende forløb, som den enkelte studerende kan deltage i efter behov.

### Klare forventninger der giver mening

**1**

- Der skal være klare og tydelige rammer for forløbet inden studiestart, så den enkelte studerende kan forventningsafstemme og melde fra eller til.
- De studerende skal præsenteres for en oversigt over initiativer og aktiviteter, som de kan forvente at gennemgå i løbet af det første år.

### Trin-på-trin til tiden

**2**

- Aktiviteter og initiativer, der understøtter den akademiske socialisering, skal placeres trinvis inden for afgrænsede perioder: den første dag, den første måned, de første 3-6 måneder og det første år og kobles til, hvornår informationen er relevant for den studerende.
- Studiestartsforløbet opbygges i moduler af aktiviteter, der stilles til rådighed for studienævnene. Modulerne skal afspejle de forskellige studiers behov og skal baseres på nærværende principper.
- Der skal være en balanceret sammenhæng mellem faglige og sociale elementer.
- Studienævnet er ansvarlig for at sikre faglighed og sammenhæng gennem dialog og samarbejde med de involverede aktører.

## 3

**Fagligt fokus og faglig involvering**

- Der skal være fokus på læring, faglig progression og struktur i de studerendes møde med studiet.
- De studerende skal tilegne sig viden om systemer, studieteknik og eksamen inden for en faglig relevant kontekst.
- Studienævnet er ansvarlig for at introducere de studerende for akademisk redelighed, akademisk skrivning og akademisk læsning og integrere det i undervisningen.
- Studienævnet er ansvarlig for at involvere fagkoordinatorer og undervisere på studiet i studiestartsforløbet.

## 4

**Socialt fokus og tryghed**

- Studiestartsforløbet skal adressere og tage højde for, at forskellige studerende har forskellige behov og forudsætninger, samt at segmenter af studerende kan have behov for særlig opmærksomhed.
- Studiestartsforløbet skal sikre gode og trygge rammer for studielivet og skabe et fundament for, at de studerende tager ansvar for hinanden.

## 5

**Diversitet og inklusion**

- Studiestartsforløbet skal være en rummelig proces, hvor forskellighed ses som en styrke.
- Der skal være forskellige typer i gruppen af frivillige og ansatte studerende, så den enkelte studerende kan spejle sig.
- Faglige og sociale aktiviteter og initiativer skal balancere mellem at foregå i plenum, i grupper og individuelt for at tilgodese diversitet i læringsformer.
- De studerende kan med fordel placeres i læringsfællesskaber gennem på forhånd sammensatte studiegrupper for at sikre inklusion.
- Sociale aktiviteter under studiestartsforløbet skal fokusere på, at de studerende etablerer relationer af vedvarende karakter, som er afgørende for fastholdelse. Det er studienævnets ansvar at indgå i en dialog med de studerende om at undgå alkohol i forbindelse med sociale aktiviteter og opfordre til alternativer inden for rammerne af CBS' alkoholpolitik.

Studiestartsgruppen: Maria Lind, Anne Lise Bendiksen, Lykke Håkonsson, Tasja Rodian, Tine Lovig Simonsen og Thomas Gylling, april 2019. Alle er meget velkomne til at kontakte os med spørgsmål eller kommentarer.

